

АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ У КОНТЕКСТІ ДІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ МЕТОДІВ РЕГУЛЮВАННЯ

В даній статті відображені результати теоретико-прикладних досліджень та сформульовано сучасні тенденції застосування нормативно-правових методів регулювання в галузях аграрного сектора економіки. Важливе місце належить законам та нормативно-правовим актам, спрямованим на довготривале правове регулювання розвитку виробництва агропромислової продукції. У статті висвітлена неефективність дії правових методів регулювання саме в ключових галузях аграрного сектору економіки в плані продовольства, зокрема і в аквакультурі. Узагальнені результати досліджень, сприятимуть в подальшому раціональному користуванню водним об'єктом, земельною ділянкою під цією водоймою або гідротехнічними спорудами даної водойми, які знаходяться у користуванні на умовах оренди.

Ключові слова: аграрний сектор, галузь, держава, економіка, нормативи, водні ресурси, рибогосподарська технологічна водойма, водний об'єкт, оренда.

Постановка проблеми. Від самого початку реформи в аграрному секторі економіки і донині йому приділяють значну увагу науковці і працівники державних установ, законотворці та фахівці аграрної практики. Проблемі нормативно-правового регулювання сільського господарства присвячена велика кількість фундаментальних теоретичних наукових праць та опублікованих прикладних розробок. Проте спостерігається фрагментарне висвітлення основних аспектів, еволюції і результатів, що викликали зародження нових тенденцій у специфічних галузях сільськогосподарського виробництва. Більшість науковців зазначає, що наслідки реформування не справили позитивного впливу на стан сільськогосподарського виробництва та його продуктивність. Цей аспект передбачає застосування нормативно-правових методів регулювання з метою усунення перешкод для розвитку господарської діяльності у сфері аграрного сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До окремих аспектів сучасної вітчизняної методології регулювання аграрного сектора належать праці В. Бодрова [1], В. Галушко [2; 3], В. Геєця [4], О. Гойчук [5], А. Діброви [3], С. Кваші [6], М. Корецького [7], І. Лукінова,

П. Саблука [9-11]. У здійснення теоретичних і практичних досліджень розвитку рибного господарства на засадах регулювання його розвитку зробили внесок вітчизняні й зарубіжні вчені С. Алімов [12] та Н. Хішамунда [13].

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування специфіки застосування нормативно-правових методів регулювання у галузях аграрного сектору економіки та розроблення практичних рекомендацій для їх впровадження у сфері аквакультури України.

Викладення основного матеріалу. З 01.07.2013 р. набув чинності Закон України «Про аквакультуру» [15, С. 26], (далі – Закон) який покликаний об'єднати законодавчі норми та роз'яснити всі спірні господарські питання. Він регулює аквакультуру як окремий вид господарської діяльності. Аквакультура – це сільськогосподарська діяльність із штучного розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури у повністю або частково контрольованих умовах для одержання сільськогосподарської продукції та її реалізації, виробництва кормів, відтворення біоресурсів, ведення селекційно-плеємної роботи, інтродукції. Закон також встановлює порядок використання водних об'єктів для одержання риби та інших водних організмів, а також регламентує взаємовідносини органів державної влади, місцевого самоврядування із суб'єктами господарювання (й з орендарями), які здійснюють рибогосподарську діяльність. Закон у значній мірі змінив порядок користування водними об'єктами місцевого і загальнодержавного значення. Внесено зміни до ряду законодавчих актів у зазначеній сфері. Зокрема, до Водного кодексу України, Земельного кодексу України, Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI. Нині згідно Закону, водні об'єкти будуть надаватися в користування за договорами оренди земель водного фонду. У такому договорі визначатимуться умови використання водних об'єктів, розмір орендної плати та строк дії договору оренди, але не довше ніж термін дії дозволу на спеціальне водокористування (ст. 50 Водного кодексу України.)

Орендодавцями виступають сільські, селищні, міські ради та місцеві державні адміністрації у відповідності із повноваженнями, визначеними Земельним кодексом України. Тобто залежно від розташування водойми в межах чи поза межами населеного пункту. Таким чином, критерій «підвідомчості» водойми в залежності від її місцевого чи загальнодержавного значення скасовано. Об'єктом такого договору може бути не будь-який водний об'єкт, а лише водосховища (крім водосховищ комплексного призначення), ставки, озера та замкнені природні водойми. Надання водних об'єктів у користування на умовах оренди здійснюється за наявності паспорта водного об'єкта, порядок розроблення та форму якого затверджує Мінприроди України.

Не підлягають передачі у користування на умовах оренди для рибних потреб водні об'єкти, що: використовуються для питних потреб, розташовані в межах територій та об'єктів, що перебувають під охороною відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 № 2456-ХІІ.

У користування на умовах оренди водні об'єкти будуть надаватися виключно для конкретних цілей, перелік яких новим Законом розширено:

1. За напрямками діяльності аквакультура може здійснюватися з метою отримання товарної продукції аквакультури та її подальшої реалізації; штучного розведення, відтворення, вирощування водних біоресурсів; надання рекреаційних послуг.

2. За організаційно-технологічними показниками аквакультура може здійснюватися за інтенсивною, напівінтенсивною та екстенсивною формами.

3. Основними напрямками отримання товарної аквакультури може бути випасна, ставкова та індустріальна аквакультура. Для здійснення ставкової аквакультури використовуються рибогосподарські технологічні водойми, руслові, балочні та одамбовані рибницькі ставки, штучно відокремлені від материнських водних об'єктів (їх частин), обводнені торфові кар'єри в умовах рибницьких господарств (риборозплідники, нерестово-вирощувальні, товарні, повносистемні господарства). Ставкова та індустріальна аквакультура передбачає вирощування об'єктів аквакультури у штучно створених, повністю або частково контрольованих умовах з використанням напівінтенсивної та інтенсивної форм аквакультури.

Для здійснення випасної аквакультури використовуються рибогосподарські водні об'єкти (їх частини), рибогосподарські технологічні водойми при цьому не використовуються. Випасна аквакультура здійснюється за екстенсивною формою за відсутності негативного впливу на навколишнє природне середовище.

4. Штучне розведення (відтворення), вирощування об'єктів аквакультури та їх використання, пов'язане з подальшим вселенням у водні об'єкти, здійснюються суб'єктами аквакультури за рахунок їх власних коштів, коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів відповідно до затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері рибного господарства, порядку. Об'єкти аквакультури, вселені у водні об'єкти у результаті їх штучного розведення та вирощування з метою відновлення природних популяцій, поповнення запасів водних біоресурсів та збереження їх біорізноманіття, належать до державної власності.

5. Для надання рекреаційних послуг у сфері аквакультури з метою оздоровлення, відпочинку, екологічного виховання населення суб'єкт аквакультури визначає місця у межах наданих у користування рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), рибогосподарських

технологічних водойм. Рекреаційні послуги у сфері аквакультури можуть надаватися суб'єктом аквакультури на платній або безоплатній основі. Окрім прав, які отримує орендар у зв'язку з укладенням такого договору, на нього покладаються і певні обмеження. Так, водні об'єкти надаються в користування на умовах оренди без обмеження права загального водокористування, крім випадків, визначених Законом. Також у договорі оренди можуть бути визначені зобов'язання щодо здійснення заходів з охорони та поліпшення екологічного стану водного об'єкта, експлуатації водосховищ та ставків відповідно до встановлених для них Мінприроди, режимів роботи, а також необхідність оформлення права користування гідротехнічними спорудами. Передача орендарем права на оренду водного об'єкта іншим суб'єктам господарювання забороняється. Проте орендарі, яким водний об'єкт надано в користування на умовах оренди, можуть дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування у визначеному Законом порядку.

Водокористувач, який узяв водний об'єкт в оренду, зобов'язаний доводити до відома населення умови водокористування, а також заборону загального водокористування на ставку, наданому в оренду. Якщо водокористувачем або відповідною радою не встановлено таких умов, загальне водокористування визнається дозволеним без обмежень. Під час передачі ставка в оренду укладається договір, обов'язково у письмовій формі і тільки з дозволу громади, якщо ставок знаходиться в населеному пункті. Саме в договорі й прописуються всі умови користування ставом, в тому числі й такі нюанси, як випас та напування худоби біля ставка, безкоштовне рибальство, миття авто водою зі ставу, обов'язки і права орендаря та громади, умови збереження належного стану ставу, умови, на яких ставок повертається з оренди. Відносини між орендарем та рибалками регулює сільська рада або районна державна адміністрація та територіальні органи рибоохорони. Орендар бере не лише ставок, а й земельну ділянку навколо нього, яку орендує, як це прописано в договорі.

Також орендар зобов'язаний проводити зариблення ставів і фіксувати це документально. В орендаря на ставову рибу повинні бути такі документи: Акт про зариблення. При перевезенні товарів залізничним, водним і повітряним транспортом ветеринарні свідоцтва (форм № 1 і № 2) оформляються комплектом: ветеринарне свідоцтво, дублікат ветеринарного свідоцтва і корінець ветеринарного свідоцтва); документи про придбання риби; акт про проведення робіт з відтворення рибних ресурсів [16]. Сплата орендної плати за водний об'єкт не звільнятиме від орендної плати за земельну ділянку під ним. Крім того, надання водних об'єктів в оренду здійснюється на земельних торгах в комплексі із земельною ділянкою. Методику визначення розміру плати за надані в оренду водойми затвердило Мінприроди України (наказ Мінприроди України від 28.05.2013 № 236, зареєстровано в Мін'юсті України 17.06.2013 за № 986/23518).

Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 2 (12), 2014

Надання ж частин рибогосподарських водних об'єктів, рибогосподарських технологічних водойм, акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України в користування для цілей аквакультури регулюються у спеціальному порядку безпосередньо статтями Закону України «Про аквакультуру» від 18.09.2012 № 5293-VI. Частини рибогосподарського водного об'єкта надаються в користування на умовах оренди юридичним чи фізичним особам, лише для розміщення плавучих рибницьких садків. Орендодавці визначаються у порядку, зазначеному вище. У такому разі межі наданої в користування частини рибогосподарського водного об'єкта визначаються координатами відведеної акваторії. Відведення земельної ділянки водного фонду під водою (водним простором) та встановлення її меж у натурі (на місцевості) не здійснюються. Стосовно специфіки передачі в оренду рибогосподарської технологічної водойми для цілей аквакультури, то орендареві одночасно можуть передаватися в користування гідротехнічні споруди. Надання рибогосподарської технологічної водойми у користування на умовах оренди здійснюється за наявності паспорта рибогосподарської технологічної водойми та/або технічного проекту рибогосподарської технологічної водойми. Об'єктом користування на умовах оренди рибогосподарської технологічної водойми є земельна ділянка під водою, в межах якої здійснюється аквакультура, та вода (водний простір), які в комплексі одночасно надаються в користування одній і тій самій особі.

Надання в користування на умовах оренди акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України, визначення їх меж (координат) для цілей аквакультури (марикультури) здійснюється Кабінетом Міністрів України. При цьому відповідні місцеві ради чи адміністрації, що здійснюють розпорядження земельними ділянками, можуть надавати юридичній чи фізичній особі в користування на умовах оренди земельні ділянки прибережних захисних смуг, смуг відведення. Відведення земельної ділянки водного фонду під водою (водним простором) та встановлення її меж на місцевості не здійснюється.

Договір оренди частини рибогосподарського водного об'єкта, акваторії (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України укладається у письмовій формі. Істотними умовами такого договору оренди, що визначаються за згодою сторін, є: об'єкт оренди; строк дії договору; орендна плата із зазначенням її розміру, індексації, форм платежу, строків, порядку внесення і перегляду та відповідальності за її несплату; умови використання частини рибогосподарського водного об'єкта, акваторії (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України; умови і строки

передачі об'єкта оренди суб'єкту аквакультури; умови збереження стану об'єкта оренди; умови повернення суб'єктом аквакультури об'єкта оренди; встановлені обмеження (обтяження) щодо використання об'єкта оренди; визначення сторони, яка несе ризик випадкового пошкодження або знищення об'єкта оренди чи його частини; відповідальність сторін. За згодою сторін у договорі можуть конкретизуватися його умови. У всіх випадках укладення договорів оренди об'єктів водного фонду чи їх частин обов'язково повинна здійснюватися державна реєстрація права оренди відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 01.07.2004 № 1952-IV [17].

Відповідно до ст. 8 та ст. 14 Закону для забезпечення єдиної процедури нарахування плати за використання на умовах оренди частини рибогосподарського водного об'єкта (для розміщення плавучих рибницьких садків), рибогосподарської технологічної водойми наказом Мінагрополітики від 30.01.2014 № 141 затверджено Методику визначення розміру плати за використання на умовах оренди частини рибогосподарського водного об'єкта, рибогосподарської технологічної водойми.

Підставою для справляння платежів за оренду частини рибогосподарського водного об'єкта та рибогосподарської технологічної водойми є договір оренди частини рибогосподарського водного об'єкта та договір оренди рибогосподарської технологічної водойми. Дані, які відображені в паспорті водного об'єкта також використовуються у процесі розрахунку розміру орендної плати за надану в оренду частину рибогосподарського водного об'єкта або рибогосподарську технологічну водойму. Отже, розмір орендної плати, розрахований на основі використання даних паспорта, за цією Методикою, встановлюється договором оренди між орендарем та орендодавцем.

Відповідно до частини 5 ст. 15 Закону «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства надано повноваження вести державний облік, державний моніторинг, державний кадастр водних біоресурсів, а також державний облік та державний реєстр слід розробити проект постанови Кабміну України «Про затвердження Порядку ведення державного реєстру рибогосподарських водних об'єктів (їх частин)», тобто єдину державну автоматизовану інформаційну систему збору, накопичення та обробки даних з використання рибогосподарських водних об'єктів для ведення рибальства та/або аквакультури. Вважаємо, що з метою формування реєстру слід передати документацію Держрибагентству наступними центральними органами виконавчої влади: Держводагентство України – про водні об'єкти, на яких здійснюється рибальство та/або аквакультура; Міністерство доходів та зборів

України – про юридичних та фізичних осіб, які здійснюють рибогосподарську діяльність з аквакультури; Обласні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування – про укладені та розірвані договори оренди рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), що розташовані в межах територіально-адміністративних одиниць.

Крім того, внесення відомостей до реєстру може у подальшому здійснювати бюджетна установа «Методично-технологічний центр з аквакультури» при Державному агентстві рибного господарства України з урахуванням даних паспортів рибогосподарських технологічних водойм. Паспорт має надаватися Держрибагентству відповідно до наказу Мінагрополітики від 16.12.2013 № 742. До реєстру мають вноситися такі документовані відомості: назва і місцезнаходження, площа водного дзеркала рибогосподарського водного об'єкту (його частини); об'єм води рибогосподарського водного об'єкту при нормальному підпірному рівні (для рибогосподарських технологічних водойм); технічні параметри гідротехнічних споруд, що входять до складу об'єкту (за наявності); цільове використання водного об'єкту (його частини); основні об'єкти рибогосподарської діяльності (види водних біологічних ресурсів); характеристика чисельності видів та/або групи видів водних біологічних ресурсів, які є об'єктами рибальства (ліміт, фактичний вилов); інформація про обсяги товарної продукції, що вироблена у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) – аквакультура; інформація про користувача (орендаря). Після внесення до реєстру відомостей про рибогосподарський водний об'єкт (його частини) йому присвоюється реєстраційний номер з використанням програмного забезпечення реєстру.

Перед Державним агентством рибного господарства постало питання забезпечення підвищення зростання рибопродуктивності водних об'єктів з 3,0 ц/га до 15,0 ц/га. Рибопродуктивність – це властивість водойми відтворювати протягом певного часу величину біомаси риб (Порядок штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів та їх використання, затверджений наказом Мінагрополітики та продовольства від 07.07.12 № 414). Слід звернути увагу на те, що в цілому по Україні, середня рибопродуктивність рибницьких господарств, які звітують у різні види асоціацій та Державну службу статистики України, становить 3,7 ц/га. Іншими словами, спостерігається малоефективне використання ставового фонду країни. Водночас, враховуючи продуктивність ставів з вирощування товарної риби та рибопосадкового матеріалу, відповідно до зонального рибоводно-біологічного нормативу водойми можуть щорічно давати більше 163 тис. т при екстенсивному (випасному – 6,6 ц/га) використанні водних об'єктів, 400 тис. т при інтенсивному (годівлі) використанні внутрішніх водойм, тобто близько 16,4 ц/га. Тому для забезпечення раціонального використання рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), доречними стало розроблення та затвердження рибоводно-біологічних норм отримання продукції з одиниці площі водного

об'єкта за зонами аквакультури залежно від кліматичних умов та природної продуктивності водойм щодо риборозведення. Бачимо, що розроблення вказаних норм є основою для підвищення державного нагляду (контролю) за рибопродуктивністю. Основною ідеєю є те, що норм повинні дотримуватися всі без винятку господарства, а також і ті суб'єкти, які орендують або мають намір орендувати нагульні стави. Дана діяльність узгоджується з абзацом 4, Ч.1, ст. 8 Закону «Про аквакультуру» від 18.09.2012 № 5293-VI, п. 8 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого Указом Президента України № 500 від 23.04.2011 та на виконання доручення Кабінету Міністрів України № 24843/7/1 – 11 від 26.09.2011. Крім того, було прийнято Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України “Про затвердження Зон аквакультури (рибництва) та рибопродуктивності по регіонах України” (від 30.01.2013 № 45 та зареєстровано в Мін'юсті України від 11.02.2013 № 240/22772).

Отже, Міністерство аграрної політики та продовольства Автономної Республіки Крим, головні управління агропромислового розвитку обласних державних адміністрацій, Управління промисловості, розвитку інфраструктури агропромислового комплексу Севастопольської міської державної адміністрації будуть подавати щороку до 01 березня Державному агентству рибного господарства України інформацію про стан дотримання норм зон аквакультури та зональної рибопродуктивності по регіонах України. Можна очікувати, що в разі недотримання зазначених норм до таких підприємств застосовуватимуться різні форми впливу, зокрема і можливість переривання терміну оренди водойм. Водночас, для того, щоб досягти планових показників вилову риби потрібно також, на наш погляд, у подальшому переглянути і удосконалити механізм застосування засобів державного регулювання в частині дотримання норм зон аквакультури та зональної рибопродуктивності по регіонах України. Зокрема, в наведених нормативах розрахункова рибопродуктивність при екстенсивному веденні господарства у Зоні Полісся (Волинська, Житомирська, Львівська, Київська, Сумська, Тернопільська, Рівненська, Хмельницька, Чернігівська області) становить 5 ц/га, а розрахункова рибопродуктивність при інтенсивному (годівлі) веденні господарства 14 ц/га; в Зоні Лісостепу та Прикарпаття (Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Полтавська, Харківська, Черкаська, Чернівецька) розрахункова рибопродуктивність при екстенсивному (випасному) веденні господарства складає в середньому 6 ц/га, а розрахункова при інтенсивному веденні господарства 15 ц/га; в Зоні Північного степу (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Луганська) розрахункова рибопродуктивність при екстенсивному веденні господарства 8 ц/га, а при інтенсивному (годівлі) веденні господарства 19 ц/га; в Зоні Південного степу (Автономна Республіка Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська) при екстенсивному (випасному)

веденні господарства – 10 ц/га а при інтенсивному веденні господарства 20 ц/га. Дослідивши на практиці застосування запропонованих нормативів по зонах аквакультури (рибництва) та зональної рибопродуктивності за регіонами України, можна відзначити достатньо високі показники досягнення рибопродуктивності для вітчизняних товарних господарств.

Висновки. Отже, необхідно удосконалити показники з урахуванням не тільки зони аквакультури, але також: а) ґрунтів, на яких розташовані водойми, з використанням поправочного коефіцієнту. Для середніх за плодючістю ґрунтів (підзолисті, суглинки, супіщані він дорівнює 1, для малопродуктивних ґрунтів (галькових – 0,4, торф'янистих – 0,5, піщаних – 0,6, високо родючих (чорноземи – 1,2)); б) нагульні стави потрібно розбити на декілька категорій (руслові, скидні, по площі). Також окремим нормативно-правовим актом доцільно передбачити рибопродуктивність як для товарної риби, так і рибопосадкового матеріалу, щоб у подальшому здійснювати державний нагляд (контроль) за ефективним використанням водних біологічних ресурсів, рибогосподарських технологічних водойм та інших водних об'єктів (їх частин).

Список використаної літератури

1. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика: навч. посіб. / Бодров В. Г., Сафронова О. М., Балдич Н. І. – К.: Академвидав, 2010. – 520 с.
2. Галушко В. П. Конкурентоспроможність агропродовольчої продукції в умовах глобалізації світової економіки / В. П. Галушко, А. В. Завірюха // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2009. – Вип. 4. – С. 92-94.
3. Галушко В. П. Стан, тенденції та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в АПК / В. П. Галушко, Л. В. Діброва, А. Д. Діброва // Наукове забезпечення сталого розвитку сільського господарства степу України. – К.: НАУ.– 2005. – Т. 1. – С. 117-135.
4. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В. М. Геєць. – К.: НАН України, 2009. – 864 с.
5. Гойчук О. І. Продовольча безпека: теорія, методологія, проблеми: Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.07.02 / О. І. Бойчук. – МДАУ. – 2004. – 32 с.
6. Кваша С. М. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм / С. М. Кваша, Н. М. Вдовенко // Економіка та держава. – 2011. – № 11. – С. 12-16.
7. Корецький М. Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці: Монографія / М. Х. Корецький. – К.: УАДУ, 2002. – 260 с.

8. Лукінов І. І. Вибрані твори. У 2-х кн. / І. І. Лукінов. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – Кн. 1. – 816 с.
9. Саблук П. Т. Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у ХХІ столітті / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2001. – № 4. – С. 13-19.
10. Саблук П. Т. Основні напрями високоефективного агропромислового виробництва в Україні / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2002. – № 7. – С. 3-13.
11. Саблук П. Т. Направления реформ и инновационных процессов в АПК / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2003. – № 5. – С. 150-155.
12. Алимов С. І. Індустріальне рибництво: Підручник / С. І. Алимов, А. І. Андрющенко. – Севастополь: УМІ, 2010. – 552 с.
13. Hishamunda N. Policy and governance in aquaculture: lessons learned and way forward. FAO Fisheries and Aquaculture Technical Paper №. 555 / N. Hishamunda. – Rome, FAO. – 2011.
14. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Д. М. Стеченко. – К.: МАУП, 2000. – 176 с.
15. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 № 5293-VI (чинний з 01.01.2013 р.) // Офіційний вісник України. – 2012. – № 79. – С. 26.
16. Вдовенко Н. М. Альбом спеціалізованих форм первинної документації для підприємств аквакультури. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики та продовольства № 362 від 19.06.2012, зареєстровано в Міністерстві юстиції України № 1126/21438 від 05.07.2012 / Н. М. Вдовенко. – К.: Вігас ЛТД, 2012. – 56 с.
17. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 30. – Т. 1. – С. 140.

ВДОВЕНКО Н. М. АГРАРНЫЙ СЕКТОР ЭКОНОМИКИ В КОНТЕКСТЕ ДЕЙСТВИЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫХ МЕТОДОВ РЕГУЛИРОВАНИЯ

В данной статье отражены результаты теоретико-прикладных исследований и сформулированы современные тенденции применения нормативно-правовых методов регулирования в отраслях аграрного сектора экономики. Важное место принадлежит законам и нормативно-правовым актам, направленным на длительное правовое регулирование развития производства агропромышленной продукции. В статье освещена неэффективность действия правовых методов регулирования именно в ключевых отраслях аграрного сектора экономики в плане продовольствия, в том числе и в аквакультуре. Обобщенные результаты исследований, содействие в дальнейшем рациональному пользованию водным объектом, земельным участком под этим водоемом или

гидротехническими сооружениями данного водоема, которые находятся в пользовании на условиях аренды.

Ключевые слова: аграрный сектор, отрасль, государство, экономика, нормативы, водные ресурсы, рыбохозяйственный технологический водоем, водный объект, аренда.

VDOVENKO N. M. AGRARIAN SECTOR OF ECONOMY IN THE CONTEXT OF ACTIONS OF REGULATORY CONTROL METHODS

The paper highlights the results of the studies and identifies current trends of the use of normative methods of regulating the agricultural sector, which occupy an important place laws to lengthy legal regulation of the production of agricultural produce. In the article the important place belongs to the laws and legal methods of regulating the key sectors of the agricultural sector, including aquaculture. The results of the research that will contribute to further smooth and rational use of water bodies, land under this body of water or hydraulic structures of the bodies of water that are in use on a rental basis. The features of the functioning areas of the agricultural sector in Ukraine and grounded shortcomings of the current regulation.

Keywords: agriculture, industry, government, economics, regulations, water resources, fisheries technology pond, water, rent.